

відновних практик. Завдяки зусиллям Українського Центру Порозуміння і партнерів, нині діє понад 60 шкільних служб розв'язання конфліктів в 10 областях України.

Впевнені, що з прийняттям нового Закону України «Про медіацію» послугує запобіганню виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому в дитячому середовищі або врегулювання вже існуючих конфліктів (спорів) серед дітей. Окрім цього медіація допоможе працівникам поліції у справах про адміністративні правопорушення та у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим).

Бібліографічні посилання:

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Кузьміна М. Н. Медиация как альтернативная форма разрешения правовых конфликтов: Развитие альтернативных форм разрешения правовых конфликтов в России: практика, проблемы, перспективы: тезисы участников Всеросс. конф. 19–21 октяб. 1999 года. Геленджик. URL: www.lawclinic.ru/library.
3. Бондарчук Н., Бугайчук А. Проблеми правового регулювання медіації в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 10. С. 209–213.
4. Безпалова О.І. Особливості впровадження практики медіації в діяльність органів поліції щодо профілактики випадків насильства у дитячому середовищі. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2019. № 2. С. 21-25
5. Наказ Міністерства юстиції України та Генеральної прокуратури України від 21.01.2019 № 172/5/10 «Про реалізацію пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину»» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-19#Text>.

Талдикін Олександр Васильович,
доцент кафедри
загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент,
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

**РОЛЬ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА В ДІЯЛЬНОСТІ
ЗДОБУВАЧА-КЛІНЦІСТА**

Діяльність юридичних клінік, як структурних підрозділів вищих навчальних закладів з підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», має багатогранну мету, в якій можна виокремити її навчальну, соціальну, комунікативну та виховну складову. Безумовно, що надання безкоштовної юридичної допомоги та здійснення правової просвіти населення є соціально-значущим напрямом, який не потребує додаткової аргументації. Корисність такої діяльності забезпечується, передусім, доступністю до правовою допомоги з боку соціально-вразливих категорій населення. Якість надання послуг в результаті такої допомоги передбачає

наявність у працівників юридичних клінік необхідного теоретичного а також практичного досвіду. Участь кваліфікованих фахівців із ґрунтовним багажем теоретичних знань у галузі приватного, публічного права та адміністрування забезпечується залученням професорсько-викладацького складу навчальних закладів. Адвокати, співробітники суду, юрисконсультанти, нотаріуси, та інші фахівці практики, які залучаються до роботи юридичної клініки протягом навчального року доповнюють роботу необхідними актуальними нюансами практичної складової. Таким чином, здобувачі вищої освіти, які прийшли до юридичної клініки з певним обсягом отриманих в процесі навчання знань, мають реальну можливість закріпити їх шляхом складання правових документів, моделювання юридичних справ, надання юридичної консультації тощо. Підвищення рівня знань, за допомогою виконання реальних практичних завдань, формування умінь та навичок здобувачами вищої освіти юридичних спеціальностей не тільки забезпечує прикладну орієнтацію освітніх програм, але й слугує реальною основою для майбутньої професійної діяльності.

В даному контексті актуальним, на нашу думку, є закріплення знань з курсу такої складної навчальної дисципліни, як теорія держави і права. Але тут ми маємо і зворотний процес. Необхідність опанування теорії держави і права зумовлена особливою роллю всіх державно-правових інститутів і явищ у житті кожної окремої людини і суспільства в цілому, адже вона закладає фундамент загальної правової культури, правового мислення, формує наукову основу правового світогляду здобувача [1; с.10].

Якщо звернути увагу на сформульовану наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України» мету юридичної клініки, то в контексті означеного питання особливої увагу привертають:

- підготовка та навчання студентів у дусі дотримання й поваги до принципів верховенства права, справедливості і людської гідності;
- підвищення рівня практичних знань, умінь і навичок студентів юридичних спеціальностей;
- формування правової культури громадян [2].

Теоретичною основою досягнення вище наведених складових, будуть слугувати теми з курсу теорії держави і права, що розкривають: поняття та сутність права, права людини та соціально-правовий механізм їх забезпечення, концепцію правової держави, правову свідомість і правову культуру тощо. Означена тематика сприяє формуванню загальної правової культури юриста, дає можливість формуванню в його свідомості поваги до прав людини, підвищує внутрішнє переконання в соціальній корисності правничої діяльності взагалі та діяльності юридичної клініки зокрема.

Проведення клініцистами консультації, результати якої можуть вплинути в подальшому на розвиток всього правозастосовного процесу починається із встановлення фактичних обставин. Правовий аналіз юридично

значущих дій та подій справи потребує ретельного їх аналізу та знання теми де розкривається правова природа та класифікація юридичних фактів.

Спроможність здобувачів-консультантів до вірної інтерпретації нормативно-правових актів та інших форм-джерел права, що виступає запорукою ретельного дослідження нормативно-правової основи розв'язання проблем з якими звертаються до юридичних клінік громадяни, вимагає необхідних теоретико-правових знань зі з'ясування, та роз'яснення дійсного змісту правових норм. Враховуючи наявність невідповідностей між дійсним змістом норми права та її словесним виразом, коли на практиці застосовується тлумачення норми за обсягом правового змісту, ця діяльність ґрунтується на обізнаності здобувачів у видах способах тлумачення норм права [3; с.305].

Особливої уваги привертає така тема з курсу теорії держави і права, як: «Реалізація норм права», адже саме вона надає здобувачам вищої освіти ще з першого курсу ту теоретичну основу, для подальшого вивчення як галузевих аспектів правореалізації, так і робить можливим впровадження в навчальний процес елементів практичної підготовки у сфері надання юридичних послуг.

Одним з оптимальних варіантів підготовки студента-консультанта до самого процесу консультування в процесі його роботи в юридичній клініці є технологія, яка охоплює наступні стадії:

- аналіз фактичних обставин справи;
 - дослідження нормативно-правової основи розв'язання проблеми;
 - формування доказової бази;
 - напрацювання правничої позиції по справі;
 - підготовка письмового варіанту тексту консультаційного висновку»
- [4, с.160].

Така технологія безпосередньо кореспондується зі стадіями самого правозастосовного процесу: встановлення та аналіз фактичних обставин справи що потребує вирішення: вибір норми права, що розрахована на даний казус, її аналіз; встановлення автентичності її тексту; прийняття рішення у справі; здійснення фактичних дій з виконання акта застосування норм права тощо. Правозастосування, як особлива форма реалізації норм права починає вивчатись

Отже, робота з юридичними документами правотворчого, правоінтерпретаційного та правозастосовного характеру є невід'ємною частиною клінічної юридичної діяльності, дає можливість закріпити основи знань курсу теорії держави і права, впливає на рівень юридичної техніки складання документів, що, у свою, забезпечує належну підготовку письмового варіанту тексту консультаційного висновку при наданні безоплатної правової допомоги.

Бібліографічні посилання:

1. Теорія держави і права : підруч. / кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.

2. Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України. Наказ МОН від 03.08.2006 № 592 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-06#Text>. (дата звернення: 01.12.2021).

3. Теорія держави і права : підруч. / кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016; Ліра ЛТД. 480 с.

4. Правнича клінічна освіта в Україні: Навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Сущенко. Київ.: Ваіге, 2020. 274 с.

**Тищенко
Ірина Олександрівна,**
доцент кафедри
загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ АДВОКАТАМИ В УКРАЇНІ

Правозахисним інститутом в європейському, демократичному суспільстві є інститут адвокатури. Завдяки взаємодії органів державної влади, адвокатських об'єднань та адвокатів можливо побудувати правову державу та громадянське суспільство в Україні. Професійна діяльність адвоката ґрунтується на загальних принципах адміністративного судочинства, які визначаються Конституцією України, нормативно-правовими актами, Конвенцією «Про захист прав людини та основоположних свобод», міжнародними договорами.

Вже тривалий час адвокатська діяльність є об'єктом наукових досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема таких, як В.Б. Аверянова, В.М. Гарашука, В.В. Зуй, Я.П. Зейкан, Ю.О. Кухарук, Н.О. Обловацької, О.В. Синьоокого, Л.В. Тація, С.А. Фурса, П.В. Хотенець, О.Г. Яновської та інших.

З метою реалізації захисту прав і свобод малозабезпеченим особам та особам, перелік яких надано в ряді нормативних актів, із боку держави гарантується безоплатна правова допомога.

Щодо суб'єктів надання безоплатної допомоги, то слід зазначити, що безоплатна первинна допомога надається фахівцями у відповідній галузі права, а безоплатна вторинна допомога надається виключно адвокатами, за призначенням центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

[1] Як правило, первинна правова допомога надається шляхом надання правової інформації, консультації з роз'ясненням правових питань щодо складання заяв, скарг та інших документів правового характеру, а вторинна правова допомога передбачає захист від обвинувачення, здійснення